THE ISRAELITE PRESS

The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידישעס ווארט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

ווי אידן ווערן בארויבט פון זייערע פרנסות אין פוילן

אומעטום, אין אלע לענדער, זיינען עס די סאציאליסטישע און פראגרעסיווע פארטייען וואס קעמפן פאר געזעלשאפטלאכן באזיץ פון "פאבליק יוטיליטיס" און, אויף וויפל דאס איז נאר מעגלאך, פון אינדוסטריעס. קאנסערוואטיווע און רעאקציאנערע פארטייען זיינען אומעטום פאר פריוואטן באזיץ, און זיי באקעמפן יעדן פארזוך פון א רעגירונג אריינצומישן זיך אין "פריוואטע געשעפטן".

אן אויסנאם איז פוילן. דארטן זיינען עס די רעאקציאנערע נאציאנאלע דעמאקראטן און אנדערע רעאקציאנערע פארטייען, וואס זיינען די איבערגעגעבנסטע קעמפער פאר געזעלשאפטלאכן באזיץ פון די פארשיידנסטע אונטערנעמונגען. און דארטן זיינען די אידישע סאציאליסטישע פארטייען, וואס זיינען די ביטערסטע באקעמפער פון געזעלשאפטלאכן באזיץ . . .

מען דארף אבער ניט מאכן דעם טעות צו מיינען, אז די נאציאנאל-דעמאקראטן און זייערע נאענטע זיינען באמת חלילה אראפ פון דרך-הישר און זיינען געווארן קעגנער פון פריוואטן קאפיטאל, אדער, פארקערט, אז די פוילישע אידישע סאציאליסטן ברעכן דא אלע סאציאליסטישע פרינציפן און האבן זיך געשטעלט פאר זייער אויפגאבע צו באשיצן פריוואטן קאפיטאל.

דער אמת איז, אז די נאציאנאל-דעמאקראטישע עלעמענטן פון פוילן באקעמפן בשום אופן ניט קיין פריוואטן קאפיטאל, וואס געפינט זיך אין זייערע אייגענע, פוילישע, הענט. "סאציאליסטן" ווערן זיי נאר דאן, ווען דאס האט צו טאן מיט אונטערנעמונגען וואס ליגן אין אידישע הענט.

די פאליאקן, ווי יחידים, זיינען ניט פעאיק איבערצונעמען אין זייערע אייגענע הענט און אויסקאנקורירן די אידישע אונטערנעמער. זיי זוכן דאס דערפאר צו טאן דורך זייער מלוכה אפאראט אדער דורך די מוניציפאליטעטן.

און דערפאר זעען מיר איצט אין פוילן אפשר מער אונטערנעמונגען אין געזעלשאפטלאכן באזיץ, ווי אין א סך אנדערע, מער פראגרעסיווע לענדער, אפילו אזעלכע, וואס האבן סאציאליסטישע רעגירונגען. דארטן פירן איין דעם "סאציאליזם" די ביטערסטע שונאים פונ'ם סאציאליזם, ווייל זיי זיינען נאך ביטערערע שונאים פון די אידן, און זייער הויפט אויפגאבע איז אונטערצוגראבן די אידישע עקזיסטענץ מעגלאכקייטן.

דער קאמף וואס זיי פירן אן איז ניט בלויז קעגן די אידישע אונטערנעמער, נאטירלאך, נאר אויך קעגן די אידישע ארבעטער. עס איז שוין אנגענומען, אז אין די געזעלשאפטלאכע אונטערנעמונגען פון דער מלוכה און פון די מוניציפאליטעטן ווערן אנגעשטעלט און באשעפטיקט פאקטיש אויסשליסלאך "אייגענע", פאליאקן, און ווי נאר די מלוכה אדער א מוניציפאליטעט קריגט אריין אין אירע הענט אן אונטערנעמונג, מיינט עס, אז די אידישע ארבעטער וואס זיינען אין איר פריער געווען באשעפטיקט ווערן ארויסגעווארפן אויפ'ן גאס און ווערן פארביטן אויף פאליאקן. אזוי ווי אנדערע פרנסות ווארטן ניט אויף די ארויסגעווארפענע אידישע ארבעטער, פארבלייבט פאר זיי די טארבע אפשר ווי דער איינציקער קוואל פון "פרנסה".

איינער פון די בולט'סטע ביישפילן פון דער דאזיקער פאליטיק איז אפשר די טאבאק אינדוסטריע, וועלכע איז פריער געווען אין אידישע הענט און האט באשעפטיקט א גרויסע צאל אידישע ארבעטער. ווען די רעגירונג האט איבערגענומען דעם טאבאק געשעפט, איז די ערשטע זאך געווען, — ארויסשיקן די אידישע ארבעטער, פארבייטנדיק זיי אויף פאליאקן.

מיט אייניקע יארן צוריק האבן זיך די נאציאנאל-דעמאקראטישע עלעמענטן געכאפט, אז די בעקערייען אין די שטעט זיינען "ניט סאניטאר גענוג". מען האט געצוואונגען לכתחילה אידישע בעקערס אריינצונעמען מאדערנע מאשינען, וואס א סך פון זיי זיינען ניט געווען בכח צו טאן. אין ווארשע האט זיך די מוניציפאליטעט אליין גענומען פאר דעם בעקעריי געשעפט, און, ניט געקוקט אויף דעם וואס זי איז אזוי געאיינגט אין געלט פאר די סאמע נויטיקסטע אויסגאבן, איז די מצוה דא געווען אזוי גרויס, אז זי האט אריינגעטאן אין דעם געשעפט וואסערע אכט מיליאן זלאטעס.

דער רעזולטאט איז געווען זייער ניט קיין גינסטיקער פאר דער מוניציפאליטעט. זי האט פאר דעם לעצטן יאר צוגעלייגט ביי א מיליאן זלאטעס צום געשעפט. וויל מען איצט פארדינגען די בעקערייען צו א דייטשער קאמפאני, כדי צו ראטעווען די שטאט פון פארלוסטן. אבער די נאציאנאל-דעמאקראטן געפעלט אן אנדער פלאן: מאנאפאליזיר'ן דעם ברויט געשעפט דורך פארמאכן די פריוואטע בעקערייען, אויפ'ן סמך, וואס זיי זיינען "ניט סאניטאר גענוג". פון דער ארימער באפעלקערונג וועט מען דאן קאנען רייסן א העכערן פרייז פאר ברויט, און אזוי מאכן די שטאטישע בעקערייען זאלן זיך באצאלן. די הויפט זאך איז אבער, וואס דאס וועט ארויסווארפן אויפ'ן גאס א פאר הונדערט אידישע בעקער אייגנטימער און א פאר טויזנט בעקער ארבעטער.

איז עס א וואונדער, וואס אידן בכלל, און אידישע ארבעטער פארשטייער בפרט, באקעמפן אזוי דעם דאזיקן סארט "סאציאליזם" פון די נאציאנאל-דעמאקראטישע עלעמענטן? דאס איז דאך בלויז א "סאציאליזם" אויף אויסראטן די אידן, און כדי אוועקזעצן די אייגענע מענשן ביים קהל'שן שיסל!

די "געלט ביילאָס"

דאס שווערסטע פראבלעם וואס שטייט איצט פאר אונזער שטאט, ווי פאר'ן לאנד בכלל, איז די ארבעטסלאזיקייט. זי פילן מיר אלע, — פון דעם ארימסטן קרעמער ביז דעם רייכסטן פאבריקאנט אדער באנקיר. זי איז אן אומגליק ניט בלויז פאר די ארבעטסלאזע, נאר פאר אונז אלעמען.

אין א צייט פון עקאנאמישן קריזיס, איז עס גאנץ נאטירלאך אז יעדער איינער פון אונז זאל שניידן, אויף וויפל דאס איז נאר מעגלאך, זיינע פערזענלאכע הוצאות. עס וואלט אבער געווען ניט נאטירלאך, ווען אין אזא צייט זאלן געשניטן ווערן די געזעלשאפטלאכע אויסגאבן.

אדרבא, כדי פטור צו ווערן פון דער ארבעטסלאזיקייט אדער כאטש צו פארלייכטערן עטוואס די אומגליקלאכע לאגע, מוז מען מאכן אלין נייע און נייע אויסגאבן אויף געזעלשאפטלאכע ארבעטן. מען מוז דאך אלאיינס שפייזן די ארבעטסלאזע שוין דערפאר, ווייל א הונגעריקער המון איז א געפאר פאר דער געזעלשאפט. ס'איז דערפאר בעסער, וואו דאס איז נאר מעגלאך, צו העלפן זיי מיט ארבעט. אזוי אז פאר'ן אויסגעגעבענעם געלט זאל די געזעלשאפט עפעס קריגן.

די פעדעראלע רעגירונג האט אסיגנירט צוואנציק מיליאן דאלאר צו פארלייכטערן די לאגע, אממייסטנס דורך געזעלשאפטלאכע ארבעטן. די פראווינצן און די מוניציפאליטעטן דארפן אבער אויך ביישטייערן זייערע באטרעפנדיקע חלקים.

די בירגער פון וויניפעג דארפן זיך דערפאר ניט שרעקן צו שטימען פאר די "געלט ביי לאוס" קומענדיקן פרייטאג. שוין אפגערעדט פון דעם הידרא באהייצונג סיסטעם "ביילאו", וואס איז א גוטער אינוועסטמענט און נים קיין אויסגאבע, דארפן די בירגער אויך ניט פארפעלן צו שטימען פאר דעם שערברוק אדער דעם סאלטער בריק. — אזא בריק איז מאקע זייער נויטיק פאר דער שטאט און מען וועט אים פריער אדער שפעטער אלצאיינס מוזן מאכן. איז עס בעסער איצט, ווען דאס וועט באזארגן הונדערטער ארבעטסלאזע מיט ארבעט.

פון צוואנג צו פרייהייט

פון א. ש. יורים

הערצל'ס גאניאלער זאץ איז עס געווען:

דער ציוניזם און דאס אידנטום אויפ'ן וועג, אין דעם קומט צום אויסדרוק א טיפע אידישע וועלט-אנשויאונג. א צעזייט פאלק ווערט געזאמלט און אויסגע...

...פול מיט האפענונג און גלויבן. און טאנצען דארפן מיר פאר פרייד, ווען ס'איז געגעבן געווארן אזא נס-געלעגנהייט אויס קעמפן די לעצטע פאלקס פרייהייט אן צוואנג, אן גוואלד. נאר צו קנעכטשאפט און גלות ווערט מען געצוואונגען, צו פרייהייט און היים געהערט פרייער ווילן:

יעדער איד פארטראגט זיין אויף די אפרו-סטאנציעס וואס פירן קיין ציון. יעדער איד מיט זיין האפענונג און גלויבן, זיין גורל און גליק, זיין האב און גוטס.

מיר האבן קיין מאכט צו צווינגען...

...

דערפאר, די אידישע נשמה, וואו דו זאלסט דיך ניט געפונען — אויף שיפן, אויף באנען, אויף בערג צי אין טאל, אין נויט צי אין רייכטום, אין פיין, אדער פרייד: באשטייער דיך! און דו ביסט אויפ'ן וועג צו דער אידישער מלוכה!

כאראקטעריסטישע עפיזאדן פון דעם ניט-לאנג פארגאנגענעם רוסיש-אידישן לעבן אין רוסלאנד

דער
כלות כלבול

פון מ. פייקאוו

באארבעט פון פ. זאלף און א. לאפין

אין מאסקווע ביים עפיסקאפ

אין דערפרי בין איך אנגעקומען קיין מאסקווע. איך האב גלייך איבערגעלאזט מיין טשעמאדאן "נא כראנעניע" איך האב פארבראכט אויפ'ן וואקזאל א פאר שעה, זיך געמאכט גרייט צו פארן צום יעפיסקאפ, איבערצוגעבן אים פאבעדאנאסצעוו'ס בריוו.

...

טאווער ארכיערייי, דאס ער זאל טאן וואס עס איז נאר מעגלאך מיר צו העלפן. יעדעס ווארט האט ער איבערגע'חזר'ט 2 מאל. ער האט זיך אונטערגע'חתמ'עט און פארזיגלט מיט זיין "פעטשאט" און מיר דערלאנגט זיין בריוו אין האנט.

געזעגענענדיק זיך, האט ער מיר געווונשן הצלחה און געבעטן איך זאל אים גלייך שרייבן. און אויב אינ'ם פאל ווען...

...

דערנאך האב איך זיך גאנץ פיין צעזעגנט מיט דעם שמש און זיין הויז-געזינט, אפגעדאנקט פאר זייער פריינטלאכער "הכנסת אורחים" און אוועקגעפארן צום ניקאלאיעווסקו וואקזאל, געקויפט א בילעט, און זיך אריינגעזעצט אין ערשטן צוג וואס פירט צו מיין גובערנסקע שטאט — פאלטאווע.

(פארטזעצונג פאלגט)

ווילער פון ווארד 3

ווילט איר האבן א שטאט פארוואלטונג וועלכע איז אומפארטייאיש, דאן

שטימט פאר

ר. קאליף

און

וויליאם זשעסימאן

פאר אלדערמען

שרייבט די ציפערן 1 און 2 נאך דיזע נעמען

שטימט פאר

מרס.

ס. הארט גרין

פאר סקול טראסטי

שטימט

וועב

אלס מעיאר

גיט אים א געלעגנהייט פארענדיקן זיינע פלענער וועגן הילף פאר די ארבעטסלאזע

סיוויק פראגרעסיוו אסאסיאיאן

היינט

8.30 אוונט

סענטראל

טשוירטש

חפץ

בילעטן צו $1.00, צו באקומען אין טשוירטש היינט, 7.45 אוונט. אויך

$1.50 $2.00 $2.50 $3.00

קומט אלע צום גרויסן מאס-מיטינג

דאנערשטאג אוונט, נאוועמבער 27-טן

אין גרויסן פרץ זאל, 418 אבערדין עווע.

אדרעסירט פון

דר. י. פערלמאן

אלדערמאן דזשאן בלומבערג

מ. א. גרעי
קאנדידאט פאר אלדערמאן

דר. ב. וויקטאר

מארקוס הימאן
קאנדידאט פאר מעיאר

דר. י. שאפירא

וו. ב. סימפסאן
קאנדידאט פאר אלדערמאן

א. א. מאקדאנאל און מרס. עליס האנט
קאנדידאטן פאר סקול טראסטי

א. א. היפס, מעמבער פון פארלאמענט, פארזיצער

די פראגע פון דער סטארקיפערס ביי-לאו וועט גרינדלאך פארהאנדלט ווערן